

Warszawa, 15 września 2015 r.

KMP.575.28.2015.PK

**Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji Domu Pomocy Społecznej
w Skwierzynie
(wyciąg)**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) [dalej: OPCAT] oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 9 lipca 2015 r., do Domu Pomocy Społecznej w Skwierzynie, (zwanego dalej: dps, domem, placówką) udali się przedstawiciele Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (zwanego dalej: KMP lub mechanizmem): Dorota Krzysztoń (kryminolog), Małgorzata Molak (pedagog resocjalizacyjny), Przemysław Kazimirski i Rafał Kulas (prawnicy).

Działając jako Krajowy Mechanizm Prewencji, pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich (dalej: BRPO) sprawdzili na miejscu stan przestrzegania praw mieszkańców dps, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę z Panią Agnieszką Błajet - dyrektorem placówki;
- dokonano oglądu budynku przeznaczonego na zakwaterowanie pensjonariuszy domu, w tym m.in.: wybranych pokoi, gabinetu doraźnej pomocy medycznej, kaplicy, sanitariatów, jadalni, pracowni terapeutycznych, gabinetu rehabilitacji;

- przeprowadzono w czasie wizytacji pokoi i innych pomieszczeń rozmowy z mieszkańcami oraz pracownikami dps;
- przeprowadzono rozmowy indywidualne z mieszkańcami w warunkach wyłączających obecność osób trzecich;
- poddano analizie wybraną dokumentację, dostępną na miejscu m.in.: książki raportów pielęgniarskich, losowo wybrane akta osobowe mieszkańców.

Pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich poinformowali dyrektor dps o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jej uwag i wyjaśnień.

W trakcie wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną oraz użyto dalmierza laserowego do pomiaru powierzchni wybranych pomieszczeń.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano m.in: Regulamin organizacyjny Domu Pomocy Społecznej w Skwierzynie, Kartę mieszkańca, Regulamin Samorządu Mieszkańców oraz sprawozdania z kontroli placówki przez inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. (12.07.2013 r.) oraz przez SSR w Międzyrzeczu Jacka Kluczniaka (12.12.2014 r.).

2. Charakterystyka placówki

Wizytowany dom jest placówką publiczną przeznaczoną dla młodzieży i osób starszych z niepełnosprawnością intelektualną (M+K). Pojemność dps wynosi 47 miejsc; w czasie wizytacji w domu zamieszkiwało 50 osób. Przekroczenie pojemności placówki nastąpiło za zgodą Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu.

Organem prowadzącym placówkę jest Starosta Międzyrzecki.

3. Legalność pobytu

Spośród mieszkańców domu, 4 było ubezwłasnowolnionych (w tym 2 całkowicie), a 7 – umieszczonych zostało w dps mocą postanowienia sądu.

Analiza losowo wybranych akt mieszkańców nie ujawniła braków w dokumentacji stanowiącej podstawy ich pobytu w domu.

4. Personel

W czasie wizytacji w placówce zatrudnionych było łącznie 25 osób pracujących w bezpośrednim kontakcie z mieszkańcami – 2 pracowników socjalnych, kierownik działu terapeutyczno-opiekuńczego, fizjoterapeuta, 3 instruktorów terapii zajęciowej, 2 instruktorów ds. kulturalno-oświatowych, wychowawca, 6 pielęgniarek, 5 opiekunów oraz 4 pokojowych.

W 2014 r. personel domu uczestniczył w następujących szkoleniach: „Prawa i obowiązki w zakresie depozytów mieszkańców DPS - najczęstsze problemy”, „Superwizja pracy socjalnej”, „Terapia zajęciowa w DPS”, „Ramowe wytyczne w zakresie projektowania obiektów, pomieszczeń oraz przystosowania stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych o specyficznych potrzebach”, „Prawa i obowiązki pracowników i mieszkańców DPS”, „Stosowanie i dokumentowanie przymusu bezpośredniego w DPS”, „Etyka w zawodzie pracowników DPS”, „Profilaktyka wypalenia zawodowego oraz trening motywacyjny pracowników DPS”, „Kurs dla instruktorów prowadzących zajęcia dla osób z niepełnosprawnością w oparciu o metodę harcerską”, „Komunikacja interpersonalna i praca zespołowa”.

Tematyka szkoleń zorganizowanych w 2015 r. dotyczyła ochrony danych osobowych mieszkańców dps, a także ich rehabilitacji fizycznej i psychicznej.

Ani w roku 2014 oraz w 2015 nie toczyły się postępowania dyscyplinarne oraz sądowe w stosunku do członków personelu wizytowanej placówki.

5. Traktowanie

Podczas rozmów z mieszkańcami, przedstawiciele KMP nie odebrali sygnałów dotyczących naruszeń ich praw w zakresie szeroko rozumianego traktowania przez personel. Oceny mieszkańców na temat zaangażowania kadry były wysokie. Pensjonariusze wielokrotnie podkreślali gotowość pomocy jej członków w rozwiązywaniu problemów oraz szybkość reagowania na zgłaszane przez nich potrzeby. Dobre oceny pracy personelu idą w parze z równie pozytywnymi wrażeniami wizytujących, którzy podczas pobytu w domu mieli okazję przekonać się o pozbawionych napięć relacjach jego członków z podopiecznymi.

Z informacji przekazanej wizytującym przez dyrektora dps wynika, że wobec jego mieszkańców nie są stosowane środki przymusu bezpośredniego. W sytuacjach wymagających takiej interwencji wzywane jest pogotowie. Nie mając możliwości weryfikacji sposobu postępowania personelu z pacjentem pobudzonym do czasu przyjazdu karetki, przedstawiciele KMP przypominają w tym miejscu, że w świetle obowiązujących przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 czerwca 2012 r. w sprawie sposobu stosowania i dokumentowania zastosowania przymusu bezpośredniego oraz dokonywania oceny zasadności jego zastosowania (Dz. U z 2012 r., poz. 740), środek przymusu stanowi również przytrzymanie mieszkańca pobudzonego. Dlatego też, w każdej sytuacji w której następuje takie przytrzymanie, winno ono zostać odnotowane jako środek przymusu bezpośredniego, zgodnie z procedurą określoną w przywołanym akcie prawnym.

W domu funkcjonuje książka skarg i wniosków. Informacja o możliwości składania skarg w wyłożonej w sekretariacie dyrektora księżce, widnieje na tablicach ogłoszeń. W prowadzonej od 1997 r. księżce udostępnionej wizytującym na miejscu, brak było skarg. Z informacji przekazanej przez dyrektora dps wynika, że problemy zgłaszane przez podopiecznych nie mają charakteru skarg. Mieszkańcy zgłaszają raczej trudności związane z ich bieżącym funkcjonowaniem w społeczności domu. Dzięki interwencjom podejmowanym przez personel dps natychmiast po zgłoszeniu, problemy są załatwiane na bieżąco.

W trakcie rozmów indywidualnych z mieszkańcami, przedstawiciele KMP zetknęli się z sytuacją dotyczącą pani [*dane usunięto*] i pana [*dane usunięto*] tworzących nieformalny związek, z którego we wrześniu 2014 r. urodziło się dziecko. Ze względu na fakt upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim obu rodziców, nie byli oni w stanie zająć się dzieckiem w pełni samodzielnie. Mając na uwadze przeznaczenie domu, dyrektor placówki w czasie trwania ciąży rozpoczęła poszukiwania miejsca, w którym możliwe byłoby umieszczenie rodziców wraz z dzieckiem. Z informacji przekazanych wizytującym wynika, że fakt upośledzenia rodziców warunkujący konieczność sprawowania nadzoru przez osoby trzecie nad funkcjonowaniem ich rodziny, uniemożliwił w praktyce wyszukanie placówki, w której mogliby zamieszkać wraz z dzieckiem. Również członkowie najbliższych

rodzin pary, odmówili przyjęcia dziecka. O stanie i wynikach poszukiwań mieszkańcy informowani byli na bieżąco, m.in. przez psychologa dps, która objęła swoją opieką matkę dziecka od czasu otrzymania informacji o jej ciąży. Pani [dane usunięto] i pan [dane usunięto] zostali powiadomieni, że w związku z brakiem możliwości pozostania z dzieckiem w domu, brakiem innej placówki, w której mogliby znaleźć miejsce oraz odmową sprawowania opieki zastępczej nad dzieckiem przez ich bliskich, najlepszym wyjściem będzie wyrażenie zgody na umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej. Pytani przez przedstawicieli KMP o okoliczności w jakich nastąpiło wyrażenie zgody na takowe rozwiązanie, rodzice przyznali, że zrobili to dobrowolnie, mając świadomość, że nie będą w stanie wychować swojego dziecka bez pomocy osób trzecich. Potwierdzili również wsparcie psychologiczne, które otrzymali w domu. Postanowieniem z dnia 2.10.2014 r. sędzieja Sądu Rejonowego w Międzyrzeczu zdecydował o przekazaniu dziecka rodzinie zastępczej na czas trwania postępowania w przedmiocie pozbawienia matki władzy rodzicielskiej. W rozmowie z przedstawicielką KMP, pani [dane usunięto] zwróciła jednakże uwagę, że chciałaby zachować kontakt z dzieckiem. Wobec treści wspomnianego postanowienia sądu, które nie zawiera zastrzeżenia odnośnie możliwości kontaktu rodziców z ich dzieckiem w trakcie jego pobytu w rodzinie zastępczej, reprezentanci KMP pouczyli rodziców, że mają prawo do takiego kontaktu; pouczenie takie przekazane zostało również dyrektor dps wraz z prośbą o zrealizowanie woli rodziców. W związku z tym, pracownicy BRPO zwracają się w tym miejscu z pytaniem, czy kontakt rodziców z dzieckiem został zrealizowany.

Przedstawiciele KMP zauważają jednocześnie, że opisana sytuacja budzi zaniepokojenie w przedmiocie prawa do zakładania rodzin przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujące w domach pomocy społecznej.

Z relacji mieszkańców pytanych o obowiązki, które na nich spoczywają wynika, że w placówce wprowadzony został system obowiązkowych dyżurów porządkowych. Każdy z mieszkańców zobowiązany jest do dbania o czystość w konkretnej części domu, w okresie tygodniowym. Przedstawiciele KMP stoją na stanowisku, że osoby z niepełnosprawnością intelektualną, podobnie jak inne, mają potrzebę bycia docenianym i potrzebnym, dlatego też chętnie wykonują przydzielane im prace. Nie

negując samej idei aktywizacji mieszkańców w przedmiocie współodpowiedzialności za warunki panujące w placówce, pracownicy BRPO podkreślają, że winna być ona oparta na pełnej dobrowolności. Dlatego też, podczas roboczego podsumowania zalecili dyrektor dps zmianę systemu obowiązkowych dyżurów porządkowych na dyżury fakultatywne pełnione przez mieszkańców, którzy wyrażą taką wolę. Dyrektor podzielając zdanie wizytujących, zobowiązała się do wprowadzenia stosownych zmian.

Z informacji przekazanych pracownikom BRPO przez kierownictwo domu wynika, iż w dwóch ostatnich latach na jego terenie nie miały miejsca wydarzenia nadzwyczajne.

6. Dyscyplinowanie

Podczas analizy indywidualnego planu wsparcia mieszkanki [*dane usunięto*], pracowniczka BRPO natknęła się w nim na wpis pochodzący z dnia 15.04.2015 r. z którego wynika, że wobec mieszkanki zastosowano konsekwencję dyscyplinarną w postaci lekkich prac porządkowych przez okres 7 dni za kradzież dokonaną podczas wizyty u sióstr zakonnych w Gorzowie Wlkp. Przedstawiciele KMP podkreślają wielokrotnie w swoich raportach, że w domach opieki społecznej brak jest podstaw prawnych do stosowania kar. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182.) nie zawiera upoważnień do ukształtowania w regulaminie organizacyjnym domów pomocy społecznej systemu środków dyscyplinujących, zaś tego typu regulacje należą do materii ustawowej. Wolność osobista jednostki jest chroniona art. 41 ust. 1 Konstytucji RP. Zgodnie z art. 41 ust. 1 zd. 2 Konstytucji RP pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie, a wymierzenie kary jest formą ograniczenia wolności.

W związku z powyższym, pracownicy BRPO wzywają personel placówki do zaprzestania dyscyplinowania mieszkańców domu. Jeśli zachowanie podopiecznych domu wypełni znamiona czynu zabronionego (przestępstwa lub wykroczenia), władze placówki winny korzystać w takich sytuacjach z pomocy organów ścigania takich jak policja.

7. Prawo do ochrony zdrowia

Opiekę medyczną sprawuje 6-osobowy zespół pielęgniarski oraz lekarz ogólny przyjmujący pacjentów w dps. W placówce na umowę zlecenie zatrudniony jest psycholog. Pozostaje on do dyspozycji mieszkańców raz w tygodniu. Do placówki przyjeżdża również raz w tygodniu lekarz psychiatra zatrudniony na umowę zlecenia.

Co do zasady przyjęcia mieszkańców przez lekarza pierwszego kontaktu odbywają się w domu. Inni specjaliści przyjmują mieszkańców w placówkach NFZ poza dps, do których podopieczni dowożeni są osobowym busem. W przypadkach nagłych, do domu wzywane jest pogotowie ratunkowe.

Praca pielęgniarek pełniona jest w 12-godzinnym systemie zmianowym.

W porze dziennej mieszkańcami zajmują się 2 pielęgniarki oraz 2 opiekunki. Dyżur nocny sprawowany jest zaś przez pielęgniarkę i opiekunkę. W sytuacjach wymagających wzmożonej opieki, dyżur nocny pełnią 2 opiekunki i pielęgniarka.

Pielęgniarki opiekują się chorymi leżącymi, wykonują wszelkie zabiegi sanitarno-higieniczne, kontrolują ciśnienie i poziom glukozy, pobierają materiał do badań laboratoryjnych, zamawiają, rozkładają i podają leki, udzielają pierwszej pomocy przedmedycznej, uzgadniają konsultacje i jeżdżą na nie z pacjentami.

Leki roznoszone są 2-3 razy na dzień, przy posiłkach lub w innych porach dnia, zależnie od zleceń.

Nowoprzyjęci mieszkańcy badani są w pierwszych dniach pobytu w domu.

Raporty pielęgniarskie prowadzone są dokładnie; wpisywane są stany gorączkowe, zmiany zdrowotne, doraźnie podane leki.

Na wyposażeniu gabinetu pomocy medycznej znajdują się m.in. waga, aparaty do pomiaru ciśnienia i do inhalacji, glukometry, zestaw przeciwwstrząsowy, worek samo-rozprężający typu Ambu oraz leżanka. Z informacji przekazanej przez pielęgniarkę wynika, że aparat Ambu wymaga wymiany.

W dps znajduje się także gabinet rehabilitacyjny wyodrębniony na części sali gimnastycznej. Na zabiegi wykonywane przez fizjoterapeutę w godzinach przedobiednich w dni powszednie, pacjenci są kierowani przez lekarza pierwszego kontaktu, który diagnozuje ich potrzeby w tym zakresie. Poza planowanymi formami rehabilitacji, każdy z mieszkańców może korzystać w gabinecie z urządzeń

umożliwiających podnoszenie sprawności fizycznej. Wśród form rehabilitacji dostępnych w placówce wymienić należy: ćwiczenia indywidualne w sali, kinezyterapię, ćwiczenia przyłóżkowe dla mieszkańców leżących, ćwiczenia z wykorzystaniem UGUL-a, bieżni, rowerków oraz fotela do masażu.

8. Prawo do informacji

W placówce w ogólnodostępnych miejscach (gabloty na korytarzach) wywieszane są: informacje o terminach przyjęć przez lekarza, czy dotyczące kontaktu z dyrektorem dps, plan dnia, jadłospis obowiązujący w danym dniu. Wizytujący zwrócili uwagę na brak informacji teleadresowych organów stojących na straży praw człowieka i obywatela (w tym Rzecznika Praw Obywatelskich, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, sądu). Przedstawiciele KMP zalecają zatem uzupełnienie widniejących na korytarzach informacji o wskazane podmioty. Przy okazji wskazania Rzecznika Praw Obywatelskich, informacje na temat tego organu można wzbogacić o numer bezpłatnej infolinii działającej w jego Biurze – 800 676 676 (poniedziałki w godz. 10.00 - 18.00; wtorek – piątek w godz. 8.00 – 16.00) .

Każdy z mieszkańców w trakcie przyjmowania do dps, zapoznawany jest w obecności opiekuna z prawami oraz obowiązkami wynikającymi z pobytu w domu, których akceptację wyraża własnoręcznym podpisem (również osoby ubezwłasnowolnione). W ten sam sposób potwierdzana jest znajomość i zgoda na dysponowanie przez dps danymi osobowymi mieszkańców.

Dowody osobiste mieszkańców, którzy wyrażają taką wolę, są przechowywane u pracownika socjalnego na podstawie stosownych oświadczeń podpisanych przez właścicieli tych dokumentów.

9. Prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym

Co do zasady wszyscy mieszkańcy domu bez ograniczeń mogą poruszać się po budynku i terenie placówki. Samodzielne wyjścia poza jej obszar możliwe są w przypadku osób, które nie zagrażają swym zachowaniem bezpieczeństwu własnemu lub osób trzecich. W przypadku osób ubezwłasnowolnionych, poza odpowiednim stanem psycho-fizycznym potrzebna jest także dodatkowo zgoda opiekuna prawnego.

Przedstawiciele KMP podkreślają każdorazowo, że fakt ubezwłasnowolnienia wywołuje skutki w sferze prawnej dotyczącej osoby ubezwłasnowolnionej, nie zaś w sferze jej wolności osobistej, której immanentną część stanowi możliwość decydowania o wyjściach poza teren domu, który zamieszkuje. Dlatego też opieranie decyzji wyjść takich mieszkańców poza teren dps na zgodzie opiekuna prawnego, stanowi w świetle obowiązujących przepisów prawa nieuprawnione rozszerzanie jego kompetencji wynikających ze sprawowanej przez niego opieki.

Pozostali podopieczni, znajdujący się w złej kondycji psycho-fizycznej mogą wychodzić poza teren placówki tylko w towarzystwie opiekunów.

Odwiedziny mieszkańców przez ich bliskich i znajomych realizowane są każdego dnia. Z informacji przekazanych wizytującym przez dyrektor dps wynika, że spotkania odbywają się na terenie całego domu (w pokojach mieszkalnych, świetlicy, w ogrodzie). Dzięki pokojowi gościnnemu, odwiedzający mogą skorzystać z bezpłatnego noclegu na terenie placówki.

Mieszkańcy mają dostęp do prasy, telewizji oraz Internetu.

Kontakt telefoniczny odbywa się za pośrednictwem aparatów personelu; część podopiecznych posiada również telefony komórkowe. Koszt rozmów prowadzonych z telefonów stanowiących własność dps ponoszą mieszkańcy na podstawie miesięcznych bilingów.

10. Oddziaływania kulturalno-oświatowe i terapeutyczne

Zajęcia terapeutyczne prowadzone w placówce mają różnorodne formy. W domu działają 4 pracownie – kulinarna, krawiecko–plastyczna, komputerowa, stolarska i wikliniarska. Pracownie czynne są zarówno w godzinach przed- jak i poobiednich. Wszystkie posiadają odpowiednie zaplecze lokalowo-sprzętowe. Wśród innych, dostępnych w domu form terapii wymienić należy ergoterapię, muzykoterapię, zooterapię oraz biblioterapię. Na terenie dps działa ponadto zespół teatralny „Na ostatnią chwilę”, który bierze udział w przeglądach organizowanych na terenie całego kraju. Część podopiecznych należy do drużyny harcerskiej „Dęby”.

Podopieczni wizytowanego domu, poza zajęciami terapeutycznymi, biorą udział w szeregu różnych imprez odbywających się zarówno na jego terenie jak i poza nim.

Wśród cyklicznie organizowanych wskazać należy „Plenery Malarskie” (wraz z DPS w Międzyrzeczu), Międzynarodowy Dzień Osób z Niepełnosprawnością, „Z uśmiechem Ci do twarzy” (wraz z DPS w Toporowie i DPS w Kamieniu Wielkim) oraz „Moja mała ojczyzna” (wraz z uczestnikami zajęć z Powiatowego Ośrodka Wsparcia w Międzyrzeczu). Cele działań przedsięwziętych w ramach wymienionych imprez stanowią odpowiednio: promowanie zdolności osób z niepełnosprawnością, propagowanie kultury fizycznej i sportu wśród osób z niepełnosprawnością, wykorzystanie pozytywnej roli śmiechu oraz tańca (Zumba) w procesie rehabilitacji psychofizycznej i społecznej mieszkańców oraz promowanie postaw patriotycznych i wzorców obywatelskich przez upowszechnianie wiedzy historycznej.

Tytułem innego rodzaju aktywności oferowanych podopiecznym wizytowanej placówki wskazać można wycieczki rowerowe, kuligi, wyjazdy do restauracji, kina, teatru, piknik rodzinny, obchody świąt, wycieczki do ciekawych miejsc, wyjazdy i spotkania integracyjne z mieszkańcami zaprzyjaźnionych domów pomocy społecznej turnusy rehabilitacyjne, czy seanse filmowe.

Dom umożliwia realizację obowiązku szkolnego. W trakcie wizytacji, do Szkolnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Międzyrzeczu, uczęszczała jedna z mieszkanki.

W trakcie rozmów z mieszkańcami dostępność do zajęć terapeutycznych została przez nich potwierdzona. Osoby korzystające z nich, bardzo dobrze wypowiadały się na temat ich różnorodności; dobrze oceniły także pracę terapeutów i ich zaangażowanie w organizację zajęć.

11. Warunki bytowe

Warunki bytowe panujące w domu są dobre.

Do dyspozycji mieszkańców pozostają pokoje mieszkalne (jedno-, dwu- i trzyosobowe), zlokalizowane na parterze budynku administracji oraz na parterze i I piętrze budynku mieszkalnego. Wszystkie pokoje wyposażone są w odpowiednią liczbę łóżek, szaf, stołów, szafek nocnych. W zdecydowanej większości z nich znajdowały się odbiorniki Rtv. Pokoje utrzymane były w należyтым porządku, panował w nich przyjemny zapach.

Pracownicy BRPO zwrócili uwagę, że w wielu z wizytowanych pomieszczeń mieszkalnych przyciski instalacji przyzywowej nie były widoczne ze względu na fakt ich zamontowania w ścianach oraz przemeblowań dokonywanych przez mieszkańców. Dlatego też, w ocenie przedstawicieli KMP pożądanym byłoby doposażenie pokoi w przyciski uruchamiające instalację przyzywową w sposób zdalny.

Teren wokół budynków jest estetycznie utrzymany; porasta go trawa, krzewy oraz kwiaty pielęgnowane przez mieszkańców. Dzięki obszernej altanie ogrodowej możliwy jest relaks na świeżym powietrzu.

Mieszkańcy otrzymują 3 posiłki dziennie – śniadanie, obiad i kolację. Są one przygotowywane na miejscu, a spożywane w stołówce. Warto zaznaczyć w tym miejscu, że nie ma przymusu konsumpcji w jadalni – mieszkańcy mogą jeść posiłki również w pokojach mieszkalnych. Dodatkowe produkty spożywcze stanowiące własność mieszkańców, przechowywane są w lodówce znajdującej się w pokoju socjalnym personelu.

Kąpiele podopiecznych dps odbywają się w łazienkach. Część z nich znajduje się przy pokojach mieszkalnych, dodatkowe łazienki zlokalizowane są poza nimi.

Mieszkańcy domu, z którymi przedstawiciele mechanizmu przeprowadzili rozmowy, bardzo dobrze ocenili warunki socjalno-bytowe oraz wyżywienie zapewnione w dps.

12. Sytuacja osób z niepełnosprawnością

Rozwiązania techniczne, zastosowane zarówno na zewnątrz, jak i wewnątrz wizytowanej placówki (podjazd, schodołaz przy wejściu do budynku mieszkalnego) nie znoszą całkowicie barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnością (w szczególności dla tych poruszających się na wózku), lecz ułatwiają im jedynie życie w domu. Największym mankamentem dostrzeżonym przez wizytujących jest brak windy w budynku mieszkalnym, powodujący w praktyce niedostępność dla osób poruszających się na wózkach pomieszczeń użyteczności wspólnej takich jak świetlica czy kaplica, zlokalizowanych w suterenie. W ocenie przedstawicieli KMP władze placówki powinny dążyć do montażu windy, która

umożliwiłaby w praktyce wewnętrzne skomunikowanie poszczególnych poziomów budynku mieszkalnego.

Placówka nie posiada również samochodu do przewozu osób z niepełnosprawnością poruszających się na wózku. Z treści planów remontowo-inwestycyjnych wynika jednakże, że potrzeba jego zakupu została w nich ujęta.

Wizytujący mają świadomość, że nie wszystkie wskazane wady da się usunąć od razu. Zalecają zatem niezwłoczną poprawę tych elementów infrastruktury, które można stosunkowo niewielkimi nakładami finansowymi uczynić bardziej dostosowanymi do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Przedstawiciele KMP zalecają zatem dokonanie przeglądu pomieszczeń, z których korzystają osoby z niepełnosprawnością (w szczególności poruszające się na wózku) opierając się na wskazanych poniżej standardach technicznych:

- szerokość drzwi umożliwiające wjazd wózkiem – 90 cm,
- przestrzeń manewrowa w łazienkach dla osób z niepełnosprawnością poruszających się na wózku – 150 cm,
- umywalki pozbawione cokołów utrudniających podjazd wózkiem,
- stosowanie baterii jednouchwytowych z wydłużoną rączką ułatwiających korzystanie z nich, osobom z niedowładem kończyn górnych,
- brodziki prysznicowe pozbawione co do zasady progów (dopuszczalne są jedynie progi do wys. 2 cm),
- muszle ustępowe zamontowane na wysokości 45 - 55 cm,
- umywalki zamontowane na wysokości 75 cm,
- lustra w łazienkach zawieszane na wysokości do 100 cm od posadzki (dolna krawędź; pożądanym byłyby lustra umożliwiające ich pochylenie),
- włączniki świateł zamontowane na wysokości 90 – 120 cm,
- wysokość łóżka z materacem mierzona od podłogi – 45 – 55 cm.

13. Prawo do praktyk religijnych

Prawo mieszkańców domu do praktyk religijnych jest respektowane. Mieszkańcy, którzy wyrażają taką wolę chodzą na nabożeństwa odprawiane w kościołach na terenie miasta. Osoby leżące i mające problem z poruszaniem się

korzystają z posług indywidualnych sprawowanych przez księdza z pobliskiej parafii raz w miesiącu. W trakcie wizytacji wśród mieszkańców przeważały osoby wyznania rzymsko-katolickiego; do jednej z podopiecznych domu przyjeżdżają przedstawiciele Kościoła Zielonoświątkowego.

14. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

I. Dyrektorowi dps:

1. odstąpienie od stosowania sankcji wobec mieszkańców;
2. opieranie decyzji nt. samodzielnych wyjść poza placówkę mieszkańców ubezwłasnowolnionych, jedynie na ich stanie psycho-fizycznym;
3. zmianę charakteru dyżurów porządkowych mieszkańców z obowiązkowego na dobrowolny;
4. podjęcie działań zmierzających do zamontowania windy w budynku mieszkalnym;
5. weryfikację stanu dostosowania pomieszczeń placówki do osób z niepełnosprawnością w celu osiągnięcia standardów opisanych w p. 12 Raportu;
6. uzupełnienie widniejących na korytarzach informacji o dane teleadresowe organów stojących na straży praw człowieka.

II. Staroście Międzyrzeckiemu

wsparcie finansowe dps w realizacji zaleceń wymagających nakładów finansowych.